

‘Je moet altijd iets nieuws

De nieuwe wereld van Don Quichot, een theaterconcert van flamencogitarist Eric Vaarzon Morel, gaat vrijdag in première. Met een flamencodanseres en -zanger, maar ook met een hiphopzangeres en een basklarinettist.

JOS BLOEMKOLK

Eric Vaarzon Morel (1961), telg uit een Amsterdams kunstenaarsgeslacht, is een begenadigd gitarist die zich als tiener op de wereld van de flamenco stortte. Zijn moeder had lessen genomen in flamencodans en hijzelf had als zestienjarige een concert van Paco de Lucía gezien in Carré. Hij volgde in Zuid-Frankrijk masterclasses bij Paco Peña, van wie hij een gitaar overnam, een Gerundino van 2500 gulden. Die Stradivarius onder de gitaren werd bekostigd door zijn vader.

Vaarzon Morel trok op zijn negentiende naar Spanje, naar Madrid en Sevilla, waar hij lessen nam en zangers en dansers begeleidde in een tablao. Hij kreeg er de bijnaam Tulipancito (Tulpje).

Nu is het Don Morel. De piepjonge gitarist van toen heeft inmiddels, na een opleiding aan het Amsterdams conservatorium, een carrière opgebouwd waarin hij zijn flamenco puro aanvult en laat versmelten met andere muziekstijlen: jazz, klassiek, folk en nu ook hiphop.

Vorig jaar voerde hij een zelfgeschreven opera uit over het leven van El Greco. Zijn nieuwste project is een theaterconcert over Don Quichot, met zanger Carlos Denia, hiphop-, soul- en latinzangeres Sinna Casita, basklarinettist Maarten Ornstein en flamencodanseres Raquela Ortega. Hij speelt gerust nog een klassieke soleá of een energieke bulería, maar de vermenging met andere muzieksoorten is niet meer weg te denken.

Vaarzon Morel, in een huiskamer die behangen is met kunst: “Andere elementen toevoegen aan de flamenco puro is al oud. De Lucía, de grote vernieuwer die iedereen in Spanje, ook ik, naspeelde, gebruikte een basgitaar, een cajón (Zuid-Amerikaanse klankkast waar de slagwerker op zit) en een blazer.”

“Hij speelde met elektrische-gitaristen als Al Dimeola en John McLaughlin. En hij liet een Afrikaanse koraspeler meedoen. Midde jaren tachtig had je de groep Ketama, die flamenco fusion of flamenco nuevo speelde. Flamenco is zelf al een mengvorm van Spaanse en oosterse volksmuziek: de Oriënt in de Occident.”

“De vermenging met jazz is gemeengoed geworden. Op North Sea had je een heel Spaans weekend. Ik heb die vermenging op mijn eigen

manier ook gedaan door te spelen met Jesse van Ruller (jazzgitarist), Eric Vloeimans (trompettist) en Oene van Geel (violist).”

“In Spanje zie je dat sommige flamencogitaristen te veel de jazzkant op gaan. Maar je moet je roots niet verloochenen. De Lucía heeft nog altijd zijn *tonos negros*, donkere, Arabische tonen die te vergelijken zijn met de *blue notes* uit de jazz. Die zijn er bij mij ook in gekomen.”

Flamenco en jazz hebben altijd het improviserende gemeen gehad. “In de jazz improviseren ze op schema’s, in de flamenco op ritmes. De palmeras, de klappers, doen nooit hetzelfde. En als je dans begeleidt, volg je de voetenroffels.”

“Flamenco en jazz gaan heel goed samen. Aan flamenco kun je van alles toevoegen. Ook hiphop. Niet iedereen kan de fusion waarderen. Sommige liefhebbers van de flamenco puro moeten er niets van

Het is de eerste keer dat Vaarzon Morel samenwerkt met basklarinettist Maarten Ornstein. “Hij schrijft veel voor muziektheater. Zijn rol doet me een beetje denken aan *Peter en de wolf*. Die basklarinet is zo verhalend. Ik ben erg gecharmeerd van die zware, sonore tonen. Daarmee speelt hij leidmotiefjes die bij de personages horen, zoals in de opera’s van Wagner. Hij is nieuw in het geheel. Je moet altijd iets nieuws uitproberen.”

Na *El Greco de Toledo* wil Vaarzon Morel nu dan het verhaal vertellen van Cervantes’ *Don Quichot*. “Het is alom gerespecteerd en het wordt gezien als de eerste echte roman. Ik vertaal het naar deze tijd: *De nieuwe wereld van Don Quichot*. We zijn allemaal idealisten en we willen allemaal de wereld veroveren. En windmolens heb je ook nog steeds.”

“Don Quichot ziet voortdurend dingen voor iets anders aan. Hij ziet

‘Sommige flamencogitaristen gaan te veel de jazzkant op. Maar je moet je roots niet verloochenen’

hebben, zoals je ook mensen hebt die van jazz houden en alleen maar bebop willen horen.”

Vaarzon Morel heeft al een tournee achter de rug met hiphopzangeres Sinna Casita, een Nederlandse van Marokkaanse afkomst. “Ik ontmoette haar voor het eerst – ze was nog heel jong – tijdens één van die World Concerts in Carré. Ik kon klappen bij haar raps. Ze zingt in het Arabisch en het Engels.”

“Het nieuwe is dat we de ritmes van de rap aan de flamencodans toevoegen. En andersom. Rappen gaat meestal op een vierkwartsmaat, maar Sinna kan het ook op een 6/8ste of 12/8ste. En ze reageert goed op mijn gitaarspel, zoals de gitaar reageert op de dans in een soleá. Het is een continu gesprek.”

De andere zanger met wie Vaarzon Morel optreedt in *De nieuwe wereld van Don Quichot*, Carlos Denia, is niet alleen vertrouwd met de flamenco. “Carlos is een topzanger, maar hij heeft ook jazzgitaar gestudeerd. De traditionele zanger gebruikt maar drie toonsoorten, meer niet. Carlos begrijpt dat het ook anders kan.”

in windmolens reuzen en in monniken kidnappers. Hij maakt de verschrikkelijkste dingen mee – hij wordt voortdurend gestenigd – maar Cervantes maakt er één groot stripverhaal van. Dat navertellen is onmogelijk.”

Er staan sonnetten in zijn boek, maar die zijn niet te gebruiken. Ik denk associatief, in beelden. Ik gebruik ook schilderijen als decor. Bij *El Greco* nam ik mystieke teksten van Juan de la Cruz en Teresa de Ávila, bij de wederwaardigheden van Don Quichot kun je passende flamencoteksten vinden. Hij leeft in een soort droom, een *sueño*, hij is eenzaam, hij levert strijd. Allemaal dingen die worden bezongen in bestaande teksten.”

“Ik heb drie delen in mijn hoofd, als in een suite. Zacht beginnen, niet meteen uitpakken. Dat is de *sueño*. Dan de bewustwording. Zijn knecht Sancho Panza wordt als dom voorgesteld, maar hij ziet de werkelijkheid. En als climax de *batalla*, de strijd. Die elementen zie je ook in de Indiase raga en in de soleá.”

“Don Quichot draagt, zoals het

Eric Vaarzon Morel: ‘Het gaat niet om

een ridder betaamt, alles op aan een vrouw, Dulcinea. Zij is de rode draad, maar hij ziet haar nooit. In de voorstelling is die vrouw de fla-

ADVERTENTIES

28-29 oktober 2011
Passenger Terminal

**Arnold
Heertje
& pop-ups!**

AMSTERDAM
ANTIQUARIAN
BOOK, MAP &
PRINT FAIR
www.nvva.nl

DE LA MAR THEATER

**BALÉ DA CIDADE
DE SÃO PAULO**

Moderne dans
uit Brazilië

brasil
festival amsterdam

ZA 29 & ZO 30 OKT

RESERVEER NU OP
DELAMAR.NL OF BEL
0900 - 33 52 627 (35 CPM)

DE
LA
MAR
THEATER

JE ZIET MEER IN HET

uitproberen'

de snelle nootjes, het gaat om schoonheid.'

FOTO JAN VAN BREDA

mencodanseres, de geweldige Raquela Ortega." Vaarzon Morel kent de streek waar *Don Quichot* zich afspeelt, La Man-

cha, uit eigen ervaring. "Het ligt tachtig kilometer onder Madrid. Toen ik daar woonde, ging ik met mijn vader ook naar Toledo, de stad

van El Greco. Wat ik wil proberen: in 2014, het vierhonderdste sterfjaar van El Greco, de opera waar ik drie jaar mijn ziel en zaligheid in heb ge-

legt, daar uitvoeren. Dat is mijn droom."

Als flamencogitarist optreden in Spanje is over het algemeen voorbehouden aan Spanjaarden. "Het kan, maar dan moet je er wonen. Ik ben een eenling, ik vraag altijd mensen. Maar je wordt niet teruggevraagd. Ik word wel geaccepteerd en gewaardeerd, maar ik voel me soms toch een El Greco, een vreemdeling, of een Don Quichot. Het is ook logisch. Flamenco is een Spaans exportproduct. Waarom zouden ze daar een Nederlander tussen stoppen?"

Hoe zeer Vaarzon Morel ook zijn muzikale grenzen verlegt, hij is en blijft een flamencogitarist. "Het is gevoelsmatige muziek, met veel melancholie. Er zit ook een soort mystiek in, spiritualiteit, waar Lorca het over heeft. Dat probeer je over te brengen op het publiek."

"Ik probeer een beeld op te roepen met mijn muziek. Flamenco is van zichzelf al virtuoos. Dat is de basis, waar je uittrenturen voor moet studeren. Je noten moeten *limpio* zijn, schoon, helder, precies. En je spel moet *fuera* hebben, kracht. Daarmee begeleid je de rauwe aardsheid en de extase van de zang en de dans. Het gaat niet om de snelle nootjes, het gaat om schoonheid."

Vaarzon Morel speelt al 35 jaar flamenco, maar dat wil niet zeggen dat er niets meer te ontdekken valt. "Ik probeer nog steeds andere geluiden te bewerkstelligen. Niet met technische middelen zoals elektrische gitaristen dat doen, maar met een andere manier van spelen: flageoletten op een omgestemde gitaar, zodat je kwarten op elkaar stapelt – een Debussyeffect."

"Ik zat gisteravond tot in de kleine uurtjes bij een *bulería* op de kast van de gitaar te tikken op een manier die net anders was. Het was een beetje een rapachtig ritme. Een iets andere opvatting. Mijn zoon Isaac, die dat had gehoord, zei vanmorgen: 'Het klonk anders dan wat je vroeger speelde.' Zo ben je altijd bezig. Het is een zoektocht."

De nieuwe wereld van Don Quichot van Eric Vaarzon Morel gaat vrijdag in première in Schouwburg Amstelveen. Tournee: 22/10 IJmuiden, 28/10 Hoofddorp en 5 en 6/3 2012 in De Kleine Komedie. www.vaarzonmorel.com.

Ronald Ockhuysen

Bassie

Een deel van mijn zomervakantie draaide om *Bassie & Adriaan*. Dat is gek, inderdaad. Vooral ook omdat de kinderen ver voorbij de leeftijd zijn waarop ze een doelgroep vormen voor de clown en de acrobaat.

Ik moest aan *Bassie & Adriaan* denken toen ik met de auto door een Spaans landschap reed. Plotseling hoorde ik in mijn hoofd muziek uit de griezelfilm *The Exorcist* en ik wist: dit moment lijkt verdacht veel op een scène uit het oeuvre van de broers Van Toor. Die scheurden tijdens hun buitenlandse avonturen steevast door warme, verlaten gebieden. Vaak in het geniep gevolgd door boeven, schurken, en ander gespuis – en die werden dan weer zo koddig geacteerd dat muziek uit *The Exorcist* of *Halloween* compensatie moest bieden.

DJ Ferry Corsten heeft andere herinneringen aan Bassie en Adriaan. Hij toonde zich begin deze week ontstemd omdat Bassie in het programma *House Ibiza* bij hem op het podium was geklommen. De dj was bang voor imagoschade.

Bassie zag dat anders. Op zijn site onderstreepte de clown dat zijn lijfspreuk 'Alles is voor Bas-

Ook op het Spaanse eiland Ibiza geldt: Alles is voor Bassie!

sie!' ook op Ibiza opgeld deed. "Toen ik om 4 uur naast Ferry opdook, juichten 1000 aanwezige Hollanders en Belgen ons toe of dat we het winnende doelpunt hadden gemaakt."

Corsten, die gisteren op het Amsterdam Dance Event (ADE) zijn twintigste verjaardag als producer vierde, is intussen ook milder gestemd. Hij laat weten dat hij Bassie nog altijd als 'de enige echte clown van Nederland' ziet. Ook zegt Corsten dat de 'kinderheld' welkom is op het ADE.

Een goed idee. Dan kan Bassie tussen de elektronische muziek een keer aan zijn eigen imago werken en zich inzetten voor een goed doel. Door Bassiepoppen te verkopen, bijvoorbeeld. Of Bassieknuffelkussens.

Dan moet de clown wel beloven dat hij die spullen niet als een dolle stier in het gezicht van zijn fans gooit, zoals hij enkele jaren terug deed op de kermis van IJmuiden. Kinderen en ouders hadden die middag geen muziek uit *The Exorcist* nodig om zich onbehaaglijk te voelen.

r.ockhuysen@parool.nl